

ALMINE RECH

The Wall: Werner Mannaers To Make Meringue, You Must Beat The Egg

Mar 7 — Apr 13, 2024 | Brussels

Het bezoek aan een atelier van een kunstenaar blijft keer op keer een privilege. Dit was niet anders toen ik je bij het begin van het 2024 in Borgerhout bezocht. Onmiddellijk dacht ik terug aan onze eerste ontmoeting ergens in 2008 in voorbereiding van de tentoonstelling 'ANYTH_=' in S.M.A.K. in Gent. Dat allereerste atelierbezoek heeft me overrompeld. Het atelier was kleiner dan dat waar je nu werkt, maar in beide plekken ruikt het naar vrijheid, naar zoeken en twijfelen. Bij mijn laatste bezoek las ik op een rood stuk papier in jouw snel handschrift : 'making the viewer part of the problem'. Misschien heb je die zin ergens te leen of heb je die zelf geformuleerd, wat telt is dat die zin ons rechtstreeks in de kern van je oeuvre brengt. 3 dingen zijn uit die zin te distilleren : de toeschouwer, het probleem, en het deelachtig maken van die eerste bij het probleem. Het deelachtig maken van de toeschouwer duidt op het creëren van interesse, het tussen-zijn. Het is de toeschouwer betrekken in de onwaarschijnlijke uitdaging vandaag nog te schilderen, gekneld tussen de adem van de kunstgeschiedenis en de digitale beeldproductie. Het probleem is tegelijkertijd een vraag. Waarom heeft het nog zin vandaag te schilderen? Zolang er toeschouwers zijn heeft het zin, zou een mogelijk antwoord kunnen zijn. Maar er is meer aan de hand, zoals jouw eigenzinnig oeuvre van tekeningen en schilderijen ons toont. Het is alom bekend dat in de Renaissance de idee ontstaan is dat een schilderij gedacht werd als een venster op de wereld. In de tekeningen en schilderijen van Werner Mannaers is het werk een venster op zichzelf én de toeschouwer. Het oeuvre van Werner Mannaers nodigt uit elastisch te kijken, onze visuele ervaring (en verwachting) infinitesimaal te verschuiven, zoekend een tekening of schilderij af te tasten. Elk werk bestaat uit een opeenstapeling van gebeurtenissen in kleur en vorm. Sommige momenten zijn gecontroleerd, andere door het toeval beslist. Het pigment van Werner Mannaers is niet alleen kleur, maar ook de kennis van de kunstgeschiedenis. Dit betekent niet dat de kunstenaar een citaten-kunstenaar is, maar een kunstenaar is die zijn kennis en bewondering voor de kunstgeschiedenis lijkt te vermalen. Hoe prachtig is het vast te stellen dat in het Duits het woord Maler (schilder) bijna dezelfde oorsprong kent als het woord Mahlen (malen). Het doet er niet toe of deze speculatieve etymologie correct is of niet, het brengt ons dicht bij wat Werner Mannaers doet. Elk werk is een condens geconcentreerde vermaling van eigen en andere invloeden, zonder de bijzondere wisselwerking weg te denken tussen de kunstenaar zijn leven en zijn werk. En dan is er de belangstelling van de kunstenaar voor muziek. Dit brengt me onmiddellijk in het veld van de zo miskende kracht en betekenis van improvisatie. In de free jazz en de vrije geïmproviseerde muziek heeft improvisatie te maken met het nu, het moment, een vermogen om in de onmiddellijkheid responsief te zijn op de omgeving, onafhankelijk of dit nu een sonore of andere omgeving is. En ook dit is Werner Mannaers. Wat me plots doet denken aan de bijzondere uitspraak van de muzikgigant Steve Lacy : 'in klassieke compositie heb je al de tijd om te beslissen wat je wil zeggen in 15 seconden, in improvisatie heb je 15 seconden'. Werner Mannaers leunt bij die gedachte aan, de directheid van zijn werk heeft de muzikaliteit van geïmproviseerde verkenningen van bijvoorbeeld een Steve Lacy op zijn sopraan saxofoon. De tekeningen (en schilderijen) zijn een grenzeloze verkenningen van vormen, ritme, herhaling, gelaagdheid, verbeelding, nuance, spel,... Misschien is het opgevallen dat ik met stelligheid nergens het woord abstract heb gebruikt. Om het plagend op de spits te drijven – in welke richting dan ook – zou ik Werner Mannaers een figuratief schilder willen noemen. Dit om duidelijk te maken dat het categoriseren van een beeldtaal een vereenvoudiging van een artistieke werkelijkheid is. Natuurlijk sluit de kunstenaar zijn werk sterker aan bij een traditie van schilders die abstract kunnen genoemd worden. Maar ik neem hier bewust afstand van. Omdat het werk van Werner Mannaers ook, maar niet uitsluitend, een manier van in het leven staan is, een overtuiging dat tekenen en schilderen een vorm van verzet kan zijn, een antwoord op de instrumentalisering van onze wereld, en dus bij uitbreiding ook een antwoord op de instrumentalisering van de kunst. Misschien is Werner Mannaers die kunstenaar die het volgende doet : 'making problems part of the viewer'.

- Philippe Van Cauteren (S.M.A.K. Artistiek Directeur), Berlijn, 14 januari 2024